

οὐσίαν τοῦ πατρὸς δαπανήσει τὸ [δ]ο[θ]έν, αὐτεξούσιος παρὰ τοῦ πατρὸς γενόμενος ἢ ἄλλως αὐτεξούσιος γενόμενος ἢ εἰς θέσιν ἐν ζωῇ τοῦ πατρὸς διδόμενος ἢ παρὰ τοῦ πατρὸς ἀπόκληρος γενόμενος ἢ εἰς μέρος ἐλάχιστον γραφόμενος ἢ ἀποτασσόμενος τῷ κλήρῳ, τῆς αἰτίας διαγινωσκομένης ἐνάγεται εἰς ὃ καταβάλλειν δύναται.

ὑπεξαίρει τὰ τοῖς ἄλλοις κεραιωτημένα, εἰ μὴ ἢ προβλεγματίῳ ὦον ἢ μετὰ αὐτεξουσιότητα αὐτῷ συνήλασαν. εἰ δὲ εἰς ἐλάχιστον μέρος γραφῆ κληρονομός, ἐν τῷ δακτυλῷ ἔστι, εἴτε προνεοδιταρία πάρε θέλει κινεῖν εἴτε εἰς τὸ πᾶν· καὶ τότε δὲ ἐσθότε εἰς ὅσον εὐπορεῖ καταδικάζεται. ταῦτόν ἐστι, κἂν ἀπὸ δελετικῶν ἐνάγει εἰς δολόκληρον αὐτῷ· ἔχει γὰρ τοῦτο τὸ προνομίον^{g)}.

στεφ. τὸ ἔριτ ἐν... ἔργον ἐσθότε μέλλοντα [ἦ] ἐνεστώτα χρόνον δηλοῖ, ὡς ὁ πομπώνιος ἐν τῷ ν' βί. διγ. ^{h)} φησίν.

ἄνων. ἐν τούτῳ τῷ διγ. τὸ ἔριτ παρωχημένον χρόνον δηλοῖ. μὴ θανατώσεως· τὸν γὰρ γ' χρόνον ἐστὶ σημαντικόν τὸ ἔριτ, ὡς βί. ν' ⁱ⁾ τί. ε' διγ. φησίν.^{k)}

στεφ. τί γὰρ, ὅτι πατριόκιος ἢ ἐπίσκοπος γέγονεν; οὐ μὲν γὰρ ἢ πατριόκιος αὐτεξουσίους ἀποτελεῖ, ἅμα τε καὶ τὰ βασιλικὰ δέξεται συμβόλαια ἢτοι κωδικίλλους, ἐν τῷ ιβ' ἔργον τί. τοῦ α' τῶν ἰστοι. οὐ δὲ καὶ ἢ ἐπίσκοπος ὁμοίως αὐτεξουσίον ποιεῖ, μανθάνεις ἐν τῇ μετὰ τὸν κώδικα νεαρῆ διατ. . .

στεφ. τοῦτο νόησον, ἔνθα μὴ ἐξωτικῶν ἐδόθη εἰς θέσιν, ἀλλ' ἐκείνων, εἰς ὃν μεταφέρετο τὸ ἴν ποιεσάτε· ἐπεὶ οὐδεμίαν ἢ θέσιν εἰσάγει διαφοράν, μὴ ἐναλλα[γίσης] αὐτοῦ τῆς κατωτέρως ἀλλ' εἰ μείνυτος ὑπὸ [τῆρ] τοῦ φυσικοῦ πατρὸς ἐπεξουσιότητα.

στεφ. εἰ γὰρ μὴ τελευτήσῃ ἀλλ' ἔτι περιέσθιν ὁ φυσικός πατήρ τοῦ δοθέντος εἰς θέσιν παιδός, οὐ μίμειται τὸν ἐξνεοδιτατον υἱόν, ἐπειδὴ ἀ[δελόν] ἔστι, εἰ μέλλει τὴν ἔχειν τὸν τοῦ φυσικοῦ πατρὸς, ἐμπαγκρατίας ὡς ἐκός γενόμενος ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ θετοῦ. μ[α]θ[ε] γὰρ ὁ ἐξωτικῶν δοθέντες εἰς θέσιν, [εἰ μ]όνον ἢ) θέσιν συνίσταται, οὐδὲν δίκαιον ὡς παῖς ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ ἔχει διαδοχῆς· (βλέπε πῶς εἶπον, οὐδὲν δίκαιον ἔχει ὡς παῖς· ὡς κορυτῶτος γὰρ διὰ τῆς ENDE COGNATI καλεῖται διαδοχῆς^{m)}), ἐάν [ἐν] τῇ θετῇ φιλίᾳ μείνῃ μέχρι τῆς τελευτῆς τοῦ φυσικοῦ πατρὸς καὶ ἐάν μετὰ τὴν τοῦ φυσικοῦ πατρὸς τελευτῆν γένηται τῇ τοῦ θετοῦ πατρὸς τελευτῇ ἐμπαγκρατίας, ὡς ἔργον ἐν τῷ α' τί. τῆς γ' τῶν ἰστοι.) λυθείσης δὲ δι' ἐμπαγκρατίας τῆς θέσεως ἐν τῇ ζωῇ τοῦ φυσικοῦ πατρὸς τὸ ἴν ποιεσάτε πρὸς τὸν φυσικὸν ἀνατρέχει πατέρα, ὡς ἀνηνεκται βί. ἢ τοῦ κώδ. τί. μζ' διατ. ι'.

ἄνων. φυσικῶ γονεῖ, ὥστε καὶ μετελθεῖν τὸ ἴν ποιεσάτε.

τυχόν εἰς ἕλατον τοῦ ἡμίσεως μέρους ἐγράφη παρὰ τοῦ πατρὸς κληρονομός. εἰ γὰρ ἐνθα μέρους προκείται μὴμῃ, οὐ προσδιόρισται δὲ τὸ ποσόν, ἡμισυ φαίνεται μέρος, ὡς [ἐν τῷ γ'] τῶν δε [ἰουδικίς βί. τί. α'] διγ. μγ' ὁ οὐλιανός [καὶ] ἐν τῷ ν' τῶν διγ. βί. τί. [ις'] διγ. ρξδ' φησὶ, εἰκότως ἐλάχιστον ἂν εἴη μέρος τοῦ ἡμισυ.

εἰ μὲν γὰρ μετὰ τῆρⁿ⁾ αὐτεξουσιότητα [ἐνάγεται ὑπὸ τῶν] πεκουλαριῶν κρεδιτῶν, [εἰς ὅσον εὐπορεῖ καταδικάζεται], εἰ ἐν αὐτῷ, τότε οὐκ εἰς ὅσον εὐπορεῖ, ἀλλ' εἰς δολόκληρον καταδικάζεται

[ἐναντιο]φα. ἀνάγν. διγ. δ' θε. ε'. δηλονότι [δὲ] καῦσα κορυτῆ. ἐν τῇ β' διατ. τοῦ κς' τί. τοῦ δ' βί. τοῦ κώδ. ἀδιασπίτως [εἴρηται τὸν υἱὸν οὐκ] εἰς δολόκληρον ἐνάγεσθαι.

rem patris verterit, quum emancipatus fuerit a patre vel alias sui iuris factus, vel vivo patre in adoptionem datus, vel a patre exheredatus, vel ex minima parte heres scriptus, vel hereditate abstinuerit, causa cognita convenitur in quod facere potest.

non exheredatus sed ex minima parte heres sit. Conventus ab altero non deducit quae aliis debentur, nisi privilegiati sint, vel postquam sui iuris factus est cum eo contraxerunt. Sin autem ex minima parte heres scriptus sit, penes creditorem stat, utrum pro hereditaria parte an in solidum agere velit: et tunc quoque interdum in quantum facere potest condemnatur. Idem est, et si ob delicta in solidum eum conveniat: habet enim hoc privilegium.

4. Steph. [ad l. 2 pr.] Verbum erit interdum futurum vel praesens tempus significat, ut Pomponius ait lib. L [tit. 16] dig. [123].

5. Anon. [ad l. 2 pr.]. In hoc dig. verbum erit praeteritum tempus significat. Nec mireris: nam verbum erit tria tempora significat, ut lib. L tit. 16 dig. 123.

6. Steph. [ad l. 2 §. 1 verb: citra emancipationem]. Quid enim, si patricius vel episcopus factus sit? Nam patriciatum sui iuris facere, simulac principalia quis instrumenta sive codicillos acceperit, didicisti tit. 12 [§. 4] lib. 1 Inst. Atque etiam episcopatum similiter sui iuris facere, discis in Novella post Codicem edita [LXXXI].

7. Steph. [ad l. 2 §. 1 verb: in adoptionem datus]. Hoc sic accipe, si non extraneo in adoptionem datus sit, sed ei, in quem potestas transferri potest: alioquin adoptio nullam differentiam inducit, quum status eius non sit permutatus sed adhuc maneat sub potestate patris naturalis.

8. Steph. [ad l. 2 §. 1 verb: pater naturalis decesserit]. Nam si non decesserit sed adhuc supersit pater naturalis filii in adoptionem dati, non est instar filii exheredati, quoniam in obscuro est, an quid ex hereditate paterna habiturus sit, si nimirum a patre adoptivo emancipatus fuerit. Discis enim: Qui extraneo in adoptionem datus est, si quidem adoptio consistat, nullum ius habet patri naturali tamquam filius succedendi; (animadvertite quemadmodum dixerim, eum nullum ius habere tamquam filium: tamquam cognatus enim unde cognati vocatur, si in familia adoptiva usque ad mortem patris naturalis manserit et si post mortem patris naturalis morte patris adoptivi sui iuris factus sit, ut didicisti tit. 1 [§. 10—13] lib. III Instit.) Adoptione vero per emancipationem soluta vivo patre naturali potestas ad naturalem patrem recurrit, ut relatam est lib. VIII Cod. tit. 47 const. 10.

9. Anon. [ad l. 2 §. 1]. Parenti naturali, ut potestas transeat.

10. [Steph. ad l. 2 §. 1 verb: ex minima parte]. Forte in partem dimidia minorem a patre heres scriptus est. Si enim, ubi pars dicitur, nec definitum sit quanta, dimidia pars intelligitur, ut lib. III de iudiciis tit. 1 dig. 43 Ulpianus et lib. L Dig. tit. 16 dig. 164 [§. 1] dicit, minima pars erit dicenda, quae minus dimidia est.

11. [Steph. ad l. 2 §. 1 verb: causa cognita]. Nam si statim, postquam sui iuris factus est, a creditoribus peculiaribus convenitur, in quantum facere potest convenitur, sin non in quantum facere potest sed in solidum condemnatur, [ut dig. 4 §. 4].

12. Enantiopha [ad l. 2 §. 1]. Lege dig. 4 them. 5. Scilicet causa cognita. In const. 2 tit. 26 lib. IV Cod. indistincte dicitur filium non conveniri in solidum.

g) Haec ultima, si lectio sana est parum cum l. 4 §. 2 conveniunt.

h) Lege ν' βί. τί. ις' διγ. φησίν.

i) Cod. ιβ'.

k) Cod. ρκς' habere videbatur.

l) Cod. εἰ.

m) Cod. δὲ διαδοχῆς.

n) Cod. μετὰ δὲ τῆρ.

L. 3. γ'. *Idem.* Καὶ οὐχ ὑπεξαιρεῖ τὸ κεχρεωστημένον
D. XIV. 5. ἑτέροις ἐν ὑπεξουσιότητι συναλλάξασιν αὐτῶ· κρείττων γὰρ ἐστὶ ὁ προλαμβάνων· εἰ μή τις προτίμησιν ἔχη, τουτέστιν ἢ⁶⁹) γνωρίζεται πρῶγμα τοῦτο δὸς ἢ φορτίον ἢ γροράσθη ἐκ τῶν χρημάτων αὐτοῦ· προτιμᾶται γὰρ. ὑπεξαιρεῖται δὲ τὸ κεχρεωστημένον τοῖς ἀντεξουσιῶν αὐτῶ συναλλάξασιν.

L. 4. pr. δ'. *Idem.* Εἰ δὲ μὴ ἐλαχίστου μέρους γραφῆ, D. eod. ἐπιλογὴν ἔχει ὁ δανειστής, ἢ πρὸς τὸ κληρονομιαῖον μέρος ἢ εἰς ὀλόκληρον ἐνάγειν αὐτῶ. καὶ ἐνταῦθα δὲ ὁ δικαστὴς [σχοπεῖ,] μήποτε οὐ μέγιστος εὐπορίας ὀφείλει [ἐναχθῆν]αι.

§. 1. Καὶ ὁ ἀντεξουσίσιος καὶ ὁ ἀπόκληρος εἰς ὀλόκληρον ἐνάγεται.

ση. ὅτι οὐ μόνον ὅτε κινῶμεν τὴν δε πεκουλλο κατὰ τοῦ πατρός, ἀλλὰ καὶ ὅτε αὐτὴν τὴν ἐκ τοῦ συναλλάγματος ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ὑπεξουσίσιου, βελτίων ἐστὶ ὁ προλαμβάνων· εἶπον γὰρ σοι καὶ ἐν τῇ τριβουτορίᾳ, ὅτι ὁ προλαμβάνων [τὸ] πεκουλλιον βελτίων ἐστὶ τῶν λοιπῶν πεκουλλιαίων δανειστῶν, ἐνθα μὴ περὶ τὴν προαίμαρξιν ἀλλὰ περὶ τὴν καταδίηνη⁷⁰) τοῦς ἄλλους προελαβε δανειστας· τοῦτο γὰρ [εὐρήσεις] ἐν τῷ ἐξῆς βι. τί. α' διγ. ι'.

ἀνω ν. ὅτι τοῦς προβιλεγιᾶτους μονθάνεις εἰς βι. κγ' τί. γ' διγ. ξγ' οὐ καὶ βι. μβ' τί. ε' διγ. ιζ' καὶ ἕως τοῦ κδ' διγ. καὶ βι. ιε' τί. α' διγ. νβ'.

γυνὴ γὰρ τυχὸν ἢ καὶ μνηστὴ ἢ προῖκα ὀφειλομένη· καὶ ἡ μνηστὴ γὰρ ἐπιδεδωκῆτα πρῶγμα λόγῳ προικός καὶ τῶν γάμων μὴ παρακολουθησάντων προβιλεγιᾶτα ἐστὶ καὶ ἔχει προνομίον ἐν ταῖς περσοναλλίαις, ὡς ὁ οὐλιανὸς ἐν τῷ μβ' βι. τῶν διγ. τί. ε' διγ. ιζ' φησίν. εἰ δὲ θέλεις τὰ προβιλεγιᾶτα κρεδύτων μαθεῖν, ἀνάγν. τὰ ὑποκείμενα διγ. τῷ εἰρημένῳ βι. καὶ τί. οἶδας δὲ μαθῶν ἐν τῷ ε' διγ. τοῦ προλαβόντος, ὅτι ὁ λαβὼν εἰς ἐνεχυρὸν αὐτὸ τὸ φορτίον, εἰς ὃ ἐπραγματεύετο ὁ οἰκέτης, καὶ αὐτοῦ τοῦ πατρός προτιμᾶται· καὶ ὁ δανειστας εἰς ἀνανέωσιν οἰκίας προβιλεγιᾶτος ἐστὶ δανειστής, ἔχει δὲ καὶ σιωπηρὰν ὑποθήκην ἐπὶ τῷ ἀνανεωθέντι οἴκῳ, ὡς ὁ παππιανὸς ἐν τῷ α' τῶν ἀντιπαππιανοῦ μονοβιβλ. τί. β' διγ. α' φησίν.

ση. ὅτι οἱ μετὰ τὴν ἀντεξουσιότητα συναλλάξαντες προτιμῶνται τῶν ἐν ὑπεξουσιότητι συναλλάξαντων.

τοῦ ἐναντιοφ. ἐν τῷ ιθ' τ) διγ. τοῦ α' τοῦ μβ' βι. ἀπὸ πάντων τῶν μέγιστος εὐπορίας καταδικαζομένων μόνον τὸν ἀπὸ δωρεᾶς ἐνεχυμένον φησὶ τὰ τοῖς ἄλλοις ὀφειλόμενα ὑπεξαιρεῖν. καὶ ὁ ὑπεξουσίσιος ὑποδεξάμενος προῖκα μέγιστος εὐπορίας καταδικάζεται μὴ ὑπεξαιρουμένον ἑτέρου χρεῖος, ὡς βι. κδ' τί. γ' διγ. νγ'.

τὸ⁷¹) INTRA ANNUM DE PECULIO τῇ ἀρμοσάσῃ κατὰ τοῦ πατρός· καὶ μὴ θανάμωξ ἐνάγεσθαι αὐτὸν παρὰ ἑαυτοῦ τῇ δε πεκουλλο· τοῦτο γὰρ ἐπὶ οἰκετον κείτω σαφῶς ἐν τῷ ἐξῆς βι. τί. α' διγ. γ'.

τί γὰρ; ὅτι οὐκ εἰς ἐλάχιστον μέρος ἐγράφη κληρονομός, ἀλλ' εἰς τὸ ἥμισυ τυχόν, οὐκ ἀρκεῖ δὲ τοῦτο αὐτὸ τὸ μέρος ἀποπληρῶσαι τοῦς ἐν ὑπεξουσιότητι αὐτῶ συναλλάξαντας. οὕτω δωροφθεο⁷²) ὁ μακαρίτης.

τυχὸν γὰρ μετὰ⁷³) πολὺν χρόνον τοῦ γενέσθαι αὐτὸν ἀντεξουσίσιον κινῶσιν οἱ πεκουλλιαῖοι δανεισταί· τότε γὰρ ἐν κοινότητι φάσκει⁷⁴) ὀφείλει καταδικάζεσθαι, ὅταν [οὐ] μετὰ πολὺν τῆς ἀντεξουσιότητος χρόνον ἐνάγεται, ὡς μονθάνεις ὑποκατῶν ἐν τῷ παρόντι διγ.

ση. ὅτι ἀδυστικῶς, τουτέστι ἐπὶ στροβίλῳ καὶ βύνα φίδε

III. *Idem.* Nec deducit quod aliis debetur, qui cum eo durante potestate contraxerunt: melior enim est occupantis conditio: nisi quis privilegium habeat, hoc est nisi constat eum hanc rem dedisse vel merx eius pecunia emta est: is enim praefertur. Deducitur autem quod debetur his, qui cum eo contraxerunt, posteaquam sui iuris factus est.

IV. *Idem.* Sed si ex patre non minima heres scriptus sit, creditor electionem habet, utrum pro portione hereditaria an in solidum eum convenire velit. Sed et hic iudex aestimat, ne forte in id, quod facere potest, debeat conveniri.

Et emancipatus et exheredatus in solidum convenitur.

13. [Steph. ad l. 3 verb: occupantis]. Nota: non solum, si de peculio adversus patrem, sed etiam si ipsa actione ex contractu proveniente adversus filium agamus, occupans melior est; etenim dixi iam tit. de tributaria, eum, qui peculium occupaverit, potiorum esse reliquis creditoribus peculiaribus, dummodo reliquos creditores non in lite contestanda sed in condemnatione anteceperit; hoc enim invenies lib. sequenti tit. 1 dig. 10.

14. *Anon.* [ad l. 3]. Qui privilegiati sint, discis lib. XXIII tit. 3 dig. 63 (?) 75 (74) et lib. XLII tit. 5 dig. 17 usque ad dig. 25 et lib. XV tit. 1 dig. 52.

15. [Steph. ad l. 3 verb: privilegiarius]. Forte enim uxor erat vel sponsa, cui dos deberetur: nam etiam sponsa, si rem dotis nomine tradiderit, nuptiis non sequitur privilegiata est et habet privilegium inter personales, ut Ulpianus lib. XLII Dig. tit. 5 dig. 17 [§. 1] dicit. Si autem privilegia creditorum discere vis, legas digesta quae dicto lib. et tit. continentur. Didicisti vero etiam dig. 5 [§. 8] tit. praecedentis, eum, qui mercem in qua servus negotiatus est, pignori acceperit, etiam ipsi patri praeferrit; et qui ad restitutionem aedificii credit, privilegiatus creditor est, et habet etiam tacitam hypothecam in aedificio restituto, ut dicit Papinianus lib. I librorum singularium *Antipapiniani* tit. 2 dig. 1.

16. [Steph. ad l. 3 verb: qui postea]. Nota eos, qui post emancipationem contraxerunt, his praeferrit qui cum filiofamilias contraxerunt.

17. *Enantioph.* [ad l. 3]. Dig. 19 [§. 1] tit. 1 lib. XLII dicit, ex omnibus, qui in quantum facere possunt condemnantur, solum donatorem deducere, quae aliis debeantur. Etiam filiusfamilias, qui dotem suscipit, in quantum facere potest condemnatur non deducto aere alieno, ut lib. XXIV tit. 3 dig. 53.

18. [Steph. ad?]. Intra annum de peculio actione, quae adversus patrem competit; nec mireris eum a se met ipso de peculio conveniri; hoc enim de servo perspicue dictum est lib. sequenti tit. 1 dig. 3 [§. 1].

19. [Steph. ad l. 4 pr. verb: non modica]. Quid? quod non ex minima parte heres scriptus est, sed ex dimidia puta, ea autem pars non sufficit ad solvendum his, qui, dum filiusfamilias esset, cum eo contraxerunt. Ita beatus *Dorotheus*.

20. [Steph. ad l. 4 pr. verb: aestimare debet]. Forte enim longo tempore post, quam sui iuris factus est, creditores peculiares agunt: tunc enim in quantum facere potest condemnari debet, si non multo post emancipationem convenitur, ut discis infra in hoc dig.

21. [Steph. ad l. 4 §. 1 verb: propter menda-

69) Cod. δ.

ο) Cod. μετὰ τὴν δίκην.

ρ) Cf. schol. 217 ad tit. 5 huius libri Basil.

q) Cod. ἐν τῷ γ' βι. τῶν διγ. τί. ιζ'. Quod vel propter sequentia „τῶ ἐνεχθέντῳ βι. καὶ τί.“ mutandum erat.

ν) Cod. δ'.

ς) Malim τῇ. Caeterum quo pertineat haec παραγραφῆ,

equidem non video. Numquid excidit in Digestorum Codicibus sive editionibus?

ι) Cod. οὐ μετὰ. Infra autem οὐ omittit, ubi ponendum fuerat.

ω) Cod. hic et mox infra ποτέσται habet.

Ὁ υἱὸς βοηθεῖται μόνος· ὁ γὰρ κληρονόμος αὐτοῦ εἰς ὀλόκληρον ἐνάγεται.

Ἐάν μετὰ πολλὰ ἔτη ἐνάγεται ὁ υἱὸς, οὐ μὲν ἔτι οὐ δύνηται ἐνάγεται, ἀλλ' εἰς ὀλόκληρον· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ ἐν[ἀγεσθαι] αἰτίας διαγινωσκομένης.

Ὁ δυνάμενος κινήσει τὴν κινουμένην ἀγωγὴν κατὰ τοῦ δεσπότου, ἢ νῦν κελύσει αὐτοῦ συναλλάξει μοι δοῦλος αὐτοῦ, ἐάν κινήσῃ τὴν περὶ πεκουλίου, οὐ δύναται μετὰ ταῦτα κινεῖν⁷⁰⁾ τὴν προειρημένην ἀγωγὴν, εἰ μὴ ἀπαιθῆεις ἐκίνησε τὴν περὶ πεκουλίου ἀγωγὴν.

ε'—ζ'.

η'.⁷¹⁾ Προέστησα τὸν δοῦλόν μου ἐπὶ τῷ δανείζειν καὶ λαμβάνειν ἐνέχυρα. ὁ δὲ λαβὼν χρυσίον πᾶρά τινος ἀγοράζοντος κριθὴν καὶ παραδοθεὶς αὐτῷ⁷²⁾ ἀντ' αὐτοῦ εἰς τὸ πληρωθῆσαι τῷ πράτῃ ἔφυγεν. κἂν μὴ τούτου προέστη, ὅμως ἐάν ἐν πᾶσι τὸν τόπον μου ἐπέιχεν, ἐνέχομαι τῷ προσλαβόντι αὐτὸν εἰς τὸ ἀποπληρωθῆναι· εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐγγύη δοκεῖ τὸ ὑπὲρ ἄλλου καταβαλεῖν, οὐ μὴν τὸ παρ' ἐτέρου δέξασθαι, καὶ σὺν εἰωθῆεν ὁ δεσπότης ἐκ τῆς τοιαύτης αἰτίας ἐνέγεσθαι, οὔτε δοκεῖ τοῦτο ἐντέλλεσθαι.

ἀγορῆς λέγει τὸν ψευδόμενον κατέχεσθαι, ἰδικῶς καὶ εἰπόντα ἑαυτὸν αὐτεξούσιον ὅτι συνήλλαξε, μὴ ἐναντιωθῆ δέ σοι τὸ κείμενον ἐν τῷ ε' τούτου τοῦ τί. ἀλλ' ἀνάγκη τὴν ἐκείσε κειμένην παραγραφὴν.

ση. δὲ ὅτι ἐπὶ ὁμοιοτήτων οὐκ ἐν κωνάντου φάκερος πότευς, ἀλλ' εἰς ὀλόκληρον ὁ ὑπεξούσιος μεθοδεύεται.

ση. τὸ προνόμιον τοῦ ἐν ὑπεξουσιότητι συναλλοξάντος, ὥστε IN QUANTUM FACERE POTEST αὐτὸν καταδικάζεσθαι, οὐ δίδεται τοῖς κληρονόμοις αὐτοῦ.

στεφ. ἐρμηνεύει τί ἐστὶν... χ... ογ... ἐπιφε... λέγει εἰ⁷³⁾ γὰρ μετὰ πολλοὺς ἐνιαυτούς· πολλοὺς δὲ λέγει [ἐκείνους, ὧν] ἐντός ἡδύνατο περιποιήσασθαι· οὕτω καὶ δωρόθεος φησὶ ὁ μακαρίτης.

ἐπὶ δεκέρτους⁷⁴⁾ ἀπαιθῆεις, ὁ[ταν τυχὸν ὁ] πατήρ προσποιεῖτο πολὺ τε καὶ εὐπορον εἶναι τὸ τοῦ ὑπεξουσίου πεκούλιον. DECEPTUS⁷⁵⁾ γὰρ ἐάντιον ἠπάτησε περὶ τὴν ποσότητα. τῷ μὲν DECEPTUS⁷⁶⁾ ἔχει [ὁμοίως τὸ CI]CUMSCRIPTUS.

πολλά⁷⁷⁾, [τουτέστι] ὧν ἐντός ἡδύνατο περιποιήσασθαι. οὕτω καὶ δωρόθεος ὁ μακαρίτης.

κυρ. ὁ ἀντὶ QUOD IUSSU⁷⁸⁾ κινήσας δεπεκουλίον οὐκέτι κινεῖ QUOD IUSSU δὲ αὐτὸ, εἰ μὴ ἀπαιθῆεις ἐκίνησεν.

ἀνάγκη. τὸ β' θε. τοῦ δ' διγ. τοῦ δ' τί. τοῦ θ' β. καὶ τὰ ἐν αὐτῷ παραγεγραμμένα.⁷⁹⁾

Soli filio succurritur: nam heres eius in solidum L. 4. §. 3. convenitur. D. XIV. 5.

Si post multos annos filius conveniatur, non in §. 4. quod potest convenitur, sed in solidum: hoc enim est actionem esse causa cognita.

Qui poterat agere contra dominum, cuius iussu §. 5. servus contraxit, si de peculio egit, postea praedicta actione experiri non potest, nisi deceptus de peculio egerit.

V—VII. Deest.

VIII. Praeposui servum mutuis pecuniis L. 8. D. eod. dandis et pignoribus accipiendis. Is accepto auro a quodam emtore hordei ut ipsius nomine pretium venditori daret, fugit. Quamquam in eam rem praepositus non erat, si tamen in omnibus locum meum obtinuit, teneor illi, cui delegatus erat ad solvendum: licet fideiussio esse videatur, pro alio solvere, non etiam ab alio suscipere, nec soleat ex tali causa dominus obligari, neque hoc mandare videatur.

cium]. Nota, quod indistincte, hoc est in stricta et in bonae fidei actione, eum qui mentitus sit teneri dicit, praesertim si se patremfamilias dixerit quum contraheret. Nec tibi contrarium videatur, quod positum est dig. 6 huius tit., sed lege adnotationem ibi positam.

22. [Steph. ad l. 4 §. 2]. Nota vero, in delictis filiumfamilias, non in quantum facere potest sed in solidum conveniri.

23. [Steph. ad l. 4 §. 3]. Nota: privilegium eius, qui dum in potestate fuit contraxit, ut in quantum facere potest condemnatur, non datur heredibus eius.

24. Steph. [ad l. 4 §. 4]. Interpretatur quid sit [causa cognita]; dicit enim post multos annos: multos autem vocat, intra quos satisfieri ei potuit: sic etiam beatus Dorotheus dicit.

25. [Steph. ad l. 4 §. 5 verb: deceptus]. Deceptus est, si forte pater simulavit filii peculium amplum et solvendo esse. Deceptus enim erravit circa quantitatem. Verbo: deceptus aequipollet verbum: circumscriptus.

26. [Steph. ad l. 4 §. 4 verb: multos]. Multos, i. e. intra quos satisfieri ei potuit. Sic etiam beatus Dorotheus.

27. Cyr. [l. 4 §. 5]. Qui loco actionis quod iussu de peculio egit, ob idem debitum non amplius quod iussu agere potest, nisi deceptus egerit.

28. [Anon. ad l. 4 §. 5]. Lege them. 2 [§. 3] dig. 4 tit. 4 lib. IX et quae ibi adnotata sunt.

(Complura desiderantur.)

70) Expl. fol. 66. 61. Reliqua accedunt ex Syn. p. 180.

71) Syn. p. 180, ubi audit κεφ. ζ'.

72) Lege αὐτό.

v) Dele.

w) I. e. deceptus.

x) Cod. ARESTUS.

y) Cod: . ρέστυ.

z) Haec παραγραφὴ temere intrusa et repetita est ex

schol. 24; temere dico sive perperam, quia ordinem τῶν παραγραφῶν turbat.

α) Cod. abbreviations habet: quod iu vel κ i pro: quod iussu.

β) Expl. fol. 66. 61.

ΤΙΤΛΟΣ Δ'.

Περὶ⁷³⁾ συγκλήτου θεσπίσματος μακεδονιανείου⁷⁴⁾, ὅπερ κινεῖται, ἠνίκα ἢ⁷⁵⁾ ὑπεξούσιος ἢ ὑπεξουσία παρὰ τὰς ἐν τούτῳ τῷ τίτλῳ ἐγκειμένας⁷⁶⁾ διατάξεις δανείζεται.

L. I. pr. α'. Ὁ⁷⁷⁾ δανείζων ὑπεξουσίᾳ χρήματα, οὔτε μετὰ
D. XIV. 6. τὴν τελευταίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἔχει ἀπαίτησιν.

§. I. 2. Ἐὰν ὁ υἱὸς τοῦ αἰχμαλώτου δανεισθῆται⁷⁸⁾, εἰ⁷⁹⁾ μὲν ὑποστρέφει ὁ πατήρ, χώρα τῷ δόγματι· εἰ δὲ μὴ, ἀργεῖ. ἐν τῷ μεταξὺ δὲ οὐκ ἐνάγεται. εἰ δὲ καί⁸⁰⁾

πίδει^{c)} τοῦ μετὰ τελευταίαν τοῦ πατρὸς τοῦ δανεισμένου ἀναλαβεῖν ἐπὶ ἀδήλω ἐδάσειεν, ὅτι προτελευταίᾳ τοῦ παιδὸς ὁ πατήρ ἢ καὶ προτελευταίον οὐ ποιεῖ αὐτὸν ἐνεργεδατόν. μὴ γομίζε, ὅτι ἐπὶ ἐπιβλήδι καὶ μόνον τοιαύτῃ δανείζων ὑπεξουσίᾳ ὑποπίπτει τῷ δόγματι· πᾶς γὰρ ὑπεξουσίᾳ δανείζων εἰς χρεῖας, εἰς αὐ^{d)} οὐκ ἐχορηγήσεν ἂν ὁ πατήρ, ἐκβάλλεται τῇ τοῦ μακεδονιανείου παραγραφῇ, τῶν ὑπεξηρημένων αἰτιῶν, ὡς προῖον ὁ λόγος διδάξει σε. ἄλλως τε καὶ ὁ δανείσας ἐπὶ τῷ καὶ περιόριστος εἶναι λαβεῖν τοῦ πατρὸς ἐν ἀδήλω πάλιν ἐδάσειεν· κἂν γὰρ ἔχει πεκουλίον ἐπὶ τὸ φαινόμενον ὁ ὑπεξούσιος, ἀδήλων μὴ δεδαπάνηται τούτο χρεῖσι πατρικοῖς.

τῆς τοῦ πατρὸς ἐλπιζομένης τελευταίης, εἰς τὴν τοῦ χρεῖσος ἀπόδοσιν. τούτο δὲ πάλιν πρὸς τὴν πρόληψιν νοήσον καὶ τὸ νομίζεσθαι κατὰ πρόληψιν τὸν τῷ ὑποκειμένῳ ὑπεξουσίᾳ δανείζοντα μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τοῦ ὑπεξουσίᾳ τελευταίαν ἐλπίζειν τὴν τοῦ χρεῖσος^{e)} ἀπόληψιν· ἐπειτοίγε εἰ ἐργασμένον ἦν τῷ δανείστῃ, οὐ πρὸς ἐπιβουλήν καὶ ἀναίρεσιν τοῦ πατρὸς ἐλάμβανε τὰ δανειζόμενα χρήματα ὁ ὑπεξούσιος, τότε^{f)} οὐ μόνον αὐτὸς ὁ ὑπεξούσιος, ἀλλὼν δηλονότι τὸν πατέρα, ἀλλὰ καὶ ὁ κατὰ τούτον δανείσας τὸν τρόπον καὶ οὕτως αὐτὸν ἐργυρησάμενος τῇ κατὰ τῶν πατρικίωνων τιμωρίᾳ καθυποβάλλεται, ὡς ὁ οὐλιπιανὸς ἐν τῷ μὴ βι. τῶν διγ. τί. δ'. διγ. ζ' φησὶν.

τούτο γὰρ τοῦ πρ. . . . ἐρόμενος δανείζεται εἰς ἀνάγκησιν αὐτοῦ, ὡς ἢ μετὰ τὸν κωδ. περὶ ἐνεργεδατῶν ρε^{g)} νεαρά θε. κα^{h)}.

τοῦ γὰρ πατρὸς παρὰ τοῖς πολεμίοις τελευτήσαντος δοκεῖ ὁ υἱὸςⁱ⁾ τῇ τοῦ πατρὸς αἰχμαλωσία γεγενῆσθαι, καὶ ὡς πρὸς ἀντεξουσίαν τοῦ δανείου γενομένου ἀργεῖ ἢ παραγραφῇ. γενόμενος γὰρ αἰχμαλώτος ὁ πατήρ, εἰ μὲν ἐπανελεθῆ παρὰ τῶν πολεμίων, ἀναλαμβάνει δικαίῳ τοῦ ποστικμίου τὸ τοῦ παιδὸς ἐν ποσεισάτε, ὡς μῆτε δοκεῖν αἰχμαλώτων ἐν τῷ μεταξὺ γεγενῆσθαι· εἰ δὲ διάγων παρὰ τοῖς πολεμίοις [τε]λευτήσῃ, δοκοῦσιν οἱ τούτου παῖδες οὐκ ἐν τῷ καιρῷ τῆς τούτου τελευτῆς, ἀλλ' ἐκ καιροῦ τοῦ αἰχμαλώτου γεγενῆσθαι, αὐτεξουσίᾳ, ὡς ἔγνω ἐν τῷ β' τί. βι. α' τῶν ἴστα.

. ἰων κατὰ ἀδοξαίονα διδοῦς ἐαντιόν, δύναται κατὰ τῆς θέσεως [ἀποκα]ταστήσῃ καὶ γίνεσθαι αὐτεξούσιος [παρὰ τοῦ] θετοῦ πατρὸς ἐμαγκιστάτος γενόμενος. τούτο νόησον, ἐνθα ἐλάττων ἂν^{k)} τῶν δέδωκεν αὐτὸν καὶ τῆς θέσεως. [τούτο] γὰρ ἔγνω ἐξ ὧν ὁ οὐλιπιανὸς ἐν τῷ δ' τῶν πρώτων βι. τί. δ' διγ. γ' φησὶ. καὶ μὴ συναρπαγῆς ἐξ ὧν ὁ παπιανὸς ἐν τῷ α' βι. τί. [ζ']

TITULUS IV.

De Senatusconsulto Macedoniano, cui locus est, quum filius vel filiafamilias contra sanctiones hoc titulo comprehensas mutuum pecuniam acceperit.

I. Qui filiofamilias pecuniam mutuum dat, nec post mortem patris eius petitionem habet.

Si filius captivi mutuum pecuniam acceperit, si quidem pater revertatur, senatusconsulto locus est: sin minus, cessat. Interim vero non convenitur. Sed

1. [Steph. ad l. I pr. D. XIV, 6 verb: *incertis nominibus*.] quum post mortem patris eius, qui mutuum sumit, se recepturum esse speraret, credidit dum incertum est, an pater ante filium moriturus sit atque etiam ante eum decedens eum non exheredaturus sit. Ne tamen credas eum tantum, qui sub eiusmodi spe filiofamilias credat, senatusconsulto obnoxium esse: potius quicumque filiofamilias credit ad usus, ad quos pater nil erat erogaturus, senatusconsulti Macedoniani exceptione summovetur, exceptis quibusdam causis, quas te progressa oratio docebit. Sed etiam is, qui hoc consilio, ut vivo adhuc patre reciperet, pecuniam credidit, incerto nomine credidit: nam licet peculium filiofamilias habere videatur, [tamen] incertum est, anne debitis paternis consumptum sit.

2. [Steph. ad l. I pr. verb: *laudat*.] *Expectata patris morte*, ob restitutionem debiti. Hoc quoque ex fictione illa explicata, quod ex praesumptione qui filiofamilias credit expectare intelligitur debitum se recuperaturum esse post mortem patris filii: caeterum si notum erat creditori, filiofamilias pecuniam creditam accepisse ad hoc, ut patri insidias et mortem pararet, tunc non solum ipse filiofamilias, si nimirum patrem occiderit, sed et qui hoc modo ei credidit vel pro eo fideiussit, parricidii poenae subiacet, ut Ulpianus lib. XLVIII Dig. tit. 9 dig. 7 dicit.

3. [Steph. ad l. I §. I verb: *in pendent*]. valide mutuatur ad redemptionem eius ut Nov. post Codicem edita *de exhereditatis CV (CXV)* them. 21.

4. [Steph. ad l. I §. I verb: *cessat*]. Si enim pater apud hostes decedat, videtur filius sui iuris factus esse captivitate patris, et quum mutuum sui iuris constituto datum sit, exceptio cessat. Scilicet si pater captivus ab hostibus reversus sit, iure postliminii filii potestatem recipit, ut neque videatur interim captivus fuisse: sin autem apud hostes decesserit, liberi eius sui iuris esse videntur non ex tempore mortis eius, sed ex eo tempore, quo captus est, ut didicisti tit. 12 §. 5 lib. I Inst.

5. [Steph. ad l. I §. 2 verb: *restitutus*]. In adrogationem adversus adoptionem restitui potest et sui iuris fieri emancipatione a patre adoptivo facta. Hoc accipe, si minor [XXV annis in adoptionem] se dedit, et — Hoc enim didicisti ex iis, quae Ulpianus lib. IV τῶν πρώτων tit. 4 dig. 3 §. 6 dicit. Nec turberis his, quae Papinianus dicit lib. I tit. 7 dig. 32

73) Cod. Paris. gr. 1367 fol. 124 hanc rubricam, quam *Heimbachius* ex indice Coislino et ex Tipucito dedit, similiter exhibet. Variantes lectiones adnotabo.

74) Paris: μακεδονικαῦ.

75) Deest in Paris.

c) Lege ἐπιβλήδι. Caeterum hic inc. fol. 100. 103.

d) Legeram: χρόνους εἰς οὐς.

e) Cod. videbatur habere: χρεώστων.

f) Cod. τούτο.

g) Codex vel sic vel ρς' vel ρί'.

76) Paris. κειμένας.

77) Ex Paris 1367. Habet etiam Syn. p. 181.

78) Ex Paris. 1367.

79) Inc. fol. 100. 103.

80) Cod. εἰ.

h) Codex vel sic vel κθ'.

i) Codex notas habet, ex quibus mihi haec verba: *sui iuris* efficere posse videbar.

k) Forte ὦν.

τις νόθετηθεὶς δανείσθαι καὶ δι' ἀποκαταστάσεως αὐτεξούσιος γένηται, οὐκ ἀπαιτεῖται.

Οἰοσθήποτε ἀξιωματικὸς ὑπεξούσιος κεκώλυται δανείζεσθαι, πλὴν τοῦ ἔχοντος ἰδιόκτητον πεκούλιον. δανείζεται γὰρ μέχρι τοῦ ποσοῦ τοῦ ἰδιοκτήτου πεκούλιου.

β'. IDEM. Ὁ γὰρ ὑπεξούσιος ἐν τῷ ἰδιοκτήτῳ πεκούλιῳ τάξιν ἔχει αὐτεξούσιον.

[γ'.] Ἐάν [τις]⁸¹⁾ οὐκ ἀπλῶς οὔτε κατὰ ἄγνοιαν νόμον πιστεύσῃ αὐτεξούσιον εἶναι τὸν ὑπεξούσιον, (τοῖς γὰρ πολλοῖς αὐτεξούσιος ἐδόκει καὶ οὕτω διήγε καὶ συνήλλαττε καὶ ἐλειτούργει,) ἀργεῖ τὸ δόγμα· ὡσπερ γὰρ καὶ ἐπὶ τοῦ μισθωσαμένου δημόσια τέλη, καὶ ὅτε ὁ δανείσας οὐκ ἠδυνήθη γνώσῃ εἰ ἐστὶν ὑπεξούσιος, ἴσως ἀνηβος ἢ νέος. ἀλλ' ὁ μὲν νέος καὶ δι' ἀποκαταστάσεως βοηθεῖται, ὁ δὲ ἀνηβος οὐδὲ συνίστησι δάνειον χωρὶς τοῦ ἐπιτρόπου. εἰ δὲ καὶ ὑπεξούσιος ὑπεξούσιῳ δανείσῃ, ἀργεῖ τὸ δόγμα, κἂν

διγ. λβ¹⁾ φησὶν, καὶ μὴ ἐπὶ πουπίλλου μόνου δέξῃ τὸ [εἰρη]-
μενον· οὔτε γὰρ μόνον ἐπὶ πουπίλλου, ἀλλὰ [καὶ ἐπὶ] παντὸς ἐλάττωτος, περιγραφέντος [μέντοι] περὶ τὴν θέσιν, χωρὶς ἔχει τὸ νόμον.

..... ἀποκαθίσταται περιγρα[φείς], ὡς [βι.] δ' τί. δ' διγ. [γ'.] ἀνάγν. βι. α' τί. ζ' διγ. [λβ'.]

..... ταί ἰσμ .. τὸν ἔμπροκτον ὑπαρχον καὶ στρατηγὸν καὶ ὑπατεία πατριζιόντης ἢ ἐπισκοπῆ ὑπεξουσιότητος ἐλευθεροῦ. περὶ δὲ τοῦ ἔχοντος κωστροέσιον πεκούλιον ὑπεξουσιον ἀνάγν. βι. δ' τί. κη^{m)} διατ. ὑστεραν καὶ κιλ καταστα

ση. ὅτι οἱ ὑπεξούσιοι [εἰς] τὸ κωστροέσιον πεκούλιον αὐτεξούσιοι εἶναι νομίζονται· οἶδας γὰρ ὅτι καὶ διατιθεσθαι δύναται [εἰς] αὐτὸ, [καὶ] δύναται περιόντες ἐκποτεῖν τὰ τοῦ κωστροέσιου πεκούλιου, ὡς ἀνήκεται βι. ιβ' τοῦ κώδ. τί. λς' διατ. β'.

κυρ. εἰ νομίσας αὐτεξούσιον οὐ κατὰ ἀπλότητα οὔτε κατὰ ἄγνοιαν νόμον δανείσῃ, οὐ χωρὰ τῷ δόγματι, ὡσπερ ἐπὶ τελώνου ὑπεξουσιου. [εἰ] μὲν[τοι]ⁿ⁾ ἀνηβος τοῦ ἐπιτρόπου ἀνεκ δανείσῃ ὑπεξουσιῳ, ἢ ὑπεξούσιος^{o)}, κἂν ἔχη λιβέρων πεκούλιον διοικήσας, οὐ μεταφέρει δεσποτεῖαν· εἰ δὲ ὁ ἐλάττων^{p)}, ἀποκαθίσταται.

στεφ. τί γάρ; ὅτι ἐώρα αὐτὸν πεμπίζοντα^{q)} καθ' ἐκάστην καὶ ἐκ τούτου ὑπενόησεν αὐτὸν αὐτεξούσιον εἶναι· αὕτη γὰρ VANA SIMPLICITAS [οὔ] συγγινώσκειται.

τί γάρ; ὅτι ἐώρα αὐτὸν λαυανοντα τῶν νομμῶν τοῦ ἰδιοῦ νιοῦ καὶ ἐκ τούτου ὑπενόησεν αὐτὸν αὐτεξούσιον, ἀγνοήσας τὸν νόμον ὅτι ἐγγόνου τος βούλεται νόμος καὶ τὸν πατέρα συναινεῖν, [ὡς] ὁ οὐλιπιανός^{r)} ἐν τῷ δὲ σπονσαλίβους μονοβιβλ. τί. β' διγ. ις' φησὶ. δυνατὸν δὲ καὶ ἄλλως θεματίσαι τὴν τοῦ νόμου ἄγνοιαν· οἷον ὑπόθου, ὅτι ἐγγονος ἢ ὁ δανεισάμενος, [ἐν τῷ] χωρὶς ἔχει τὸ δόγμα καὶ^{s)}, ὡς φησὶν ὁ οὐλιπιανός^{r)} ἐν τῷ ἰδ' διγ. τοῦ παρόντος τί. ὑπόθου οὖν, ὡς εἶπον, ἐτι ἐγγόνου ὄντος τοῦ δανεισάμενου ἐτελεύτησεν ὁ τοῦτου πατήρ, καὶ τὸν δανειστήν λέγοντα, ὅτι ἐνόμιζε, ὅτι τελευτήσαντος πατρὸς αὐτεξούσιος γέγονεν, εἰ καὶ περιττὴν ὁ πάππος. καὶ ση. πότε ἢ τοῦ νόμου ἄγνοια [οὔ] συμβάλλεται ... δὲ τῷ

μὴ εἴτης, ὅτι ἀγωγὰς κινεῖ. ὑπεξούσιος γὰρ οὐ δύναται σοῦο νόμινε κινεῖν χρηματικὴν ἀγωγήν, πλὴν εἰ μὴ τὸ [δοθ]έν

et si quis arrogatus mutuum acceperit et per restitutionem sui iuris factus sit, non excutitur.

Filiusfamilias in qualibet dignitate constitutus mutuum accipere prohibetur, nisi castrense peculium habeat. Nam usque ad quantitatem castrensis peculii mutuum sumere potest.

L. 1. §. 3.
D. XIV. 6.

II. Idem. Filiusfamilias enim in castrensi peculio vice patrisfamilias fungitur.

L. 2.
D. eod.

III. Si quis non simpliciter nec ignorantia iuris filiumfamilias patremfamilias crediderit, (plerisque enim paterfamilias videbatur et sic degebat et contrahebat et muneribus fungebatur,) senatusconsultum cessat: sicuti et in eo, qui publica vectigalia conduxit, et si creditor scire non potuit, an filiusfamilias sit, quum forte pupillus vel minor esset. Sed minori etiam per integri restitutionem succurritur, pupillus autem nec contrahit mutuum absque tutore. Sed et si filiusfamilias filiofamilias crediderit, senatusconsultum

L. 3. pr.
§. 1. 2.
D. eod.

[pr.], neque de pupillo tantum accipies, quod dictum est: neque enim solum in pupillo, sed in omni minore, si quidem in adoptione circumscriptus sit, hoc ius locum habet.

6. [Anon. ad l. 1 §. 2]. restituitur, si circumventus sit, ut lib. IV tit. 4 dig. 3 [§. 6]. Lege lib. I tit. 7 dig. 32 [pr.].

7. [Anon? ad l. 1 §. 3]. et consulatus, patriciatus vel episcopatus a potestate liberat. De filiofamilias autem, qui castrense peculium habet, lege lib. IV [Cod.] tit. 28 const. ultimam

8. [Steph. ad l. 1 §. 3 verb: nisi forte]. Nota, filiosfamilias in castrensi peculio pro patribusfamilias haberi; scis enim, eos de eo testari, et, dum vivant, res castrenses alienare posse, ut relatam est lib. XII Cod. tit. 36 const. 2.

9. Cyr. [l. 3 pr. §. 1. 2]. Si credidero ei, quem non simplicitate deceptus nec ignorantia iuris pro patrefamilias habuero, senatusconsulto non est locus, sicuti [nec] in filiofamilias, qui vectigalia conduxit. Si vero pupillus absque tutore filiofamilias crediderit, vel filiusfamilias, licet liberam peculii administrationem habuerit, dominium non transfert: sin autem minor, restituitur.

10. Steph. [ad l. 3 pr. verb: vana simplicitate]. Quid? si eum quotidie viderit mittentem, et ex eo suspicatus sit eum sui iuris esse; eiusmodi enim vana simplicitas non indulgetur.

11. [Steph. ad l. 3 pr. verb: nec iuris ignor.]. Quid enim? si eum viderit [consentire in nuptiis filii sui] et propterea eum patremfamilias esse putaverit, quum legem ignoraret, quae vult etiam patrem consentire in [nuptiis] nepotis, ut Ulpianus dicit libro singulari de sponsalibus tit. 2 dig. 16 [§. 1]. Potest etiam aliter fingi iuris ignorantia: puta ut ponamus nepotem esse, qui mutuum sumit, in quo senatusconsulto locus est et ut dicit Ulpianus dig. 14 huius tit. Pone igitur ut dixi, quum nepos esset, qui mutuum sumeret, eiusque pater mortuus esset, creditorem dicere, se putasse eum mortuo patre sui iuris factum esse, licet avus superstes esset. Et nota, quando iuris ignorantia non prosit

12. [Steph. ad l. 3 pr. verb: sic agebat]. Ne dicas, quod actiones exercebat. Filiusfamilias enim suo

81) Deest in Cod.

l) Cod. λς'.
m) Cod. ιη'.
n) Legebam ηλ μεν . η'.
o) Cod. ὑπεξουσιῳ.
p) Cod. δ υλ ... videbatur habere.

q) Vox inusitata: a πίπτω derivanda esse videtur, quasi latine dixeris: mittitare.
r) In nostris editionibus Paulus est.
s) An supplendum: τελευτήσαντος τοῦ πατρός;
t) Nobis Iulianus.

ἐλευθέραν τοῦ πεκουλίου τὴν διοίκησιν εἶχεν ὁ δανείσας· οὐ συνίσταται γὰρ τὸ δάνειον, ἐπειδὴ οὐκ ἐπιτέτραπται τὸ πεκουλίον ἀπόλλειν. ἔχει οὖν ὁ πατήρ τὰ νομίματα.

L. 3. §. 3. Ἐπὶ μόνῃς ἀριθμήσεως χρημάτων χάρα τῶν δόγματι, οὐ μὴν τῶν ἄλλων ὑφειλομένων, ἐξ ἀγορασίας τυχόν ἢ μισθώσεως ἢ ἐπερωτήσεως ἢ ἐτέρου τρόπου, κὰν ταῦτα ὡς ἀπὸ δανείου χορηγεῖν ὁμολογήσῃ· εἰ μὴ περιγραφῆ γέγονεν. ἴσως γὰρ μὴ δυνάμενος δανείσαι ἐπώλησα αὐτῷ, ἵνα τὸ τίμημα ἀντὶ δανείου σχῆ.⁸²⁾

§. 4. δ'.⁸³⁾ SCAEV. Ἐὰν ὑπεξούσιος ὁμολογήσῃ, καὶ

VIATICULUM πεκούλιον ἐπ' ἀλλοδαπῆς διαγῶν ἐδαπάνησε⁸⁴⁾· τότε γὰρ οὐτίλλαν δύναται κινεῖν ἀγαγῆν, ὡς ὁ οὐλιπυὸς ἐν τῷ α' τῶν δε ἰουδικίαις βι. τί. α' διγ. ιη καὶ ἐν τῷ α' βι. τοῦ παρόντος συντάγματος τί. α' διγ. ιζ φησί. ἀνάγν. τὴν ἐν τῷ διγ. παραγραφῆν καὶ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ ιη' διγ. τοῦ πρώτου⁸⁵⁾ τί. τοῦ α' τῶν δε ἰουδικίαις βι. συνίσταται δὲ δικαστήριον καὶ μεταξὺ⁸⁶⁾ τοῦ ὑπεξούσιου καὶ [τοῦ αὐτὸν ἐξουσίως ἐν ὑπεξουσίῳ] ἐπὶ δὲ κανιστρεσίῳ πεκουλίου, δε ἰουδικίαις διγ. δ'.

ὁ γὰρ ἐλάττων ὑπεξουσίῳ δανείζων οὐκ αὐτόθι βοηθεῖται, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ πραιτόρος, οὐχ ἀπλῶς ἀλλὰ κινεῖται, δυνάμενος ἀποκαταστήσαι [κατὰ] τοῦ πρόσ⁸⁷⁾ τὸν ὑπεξούσιον γενόμενου⁸⁸⁾ δανείου καὶ κινεῖν⁸⁹⁾ ὡς αὐτεξουσίῳ⁹⁰⁾ δανείσας.

πρὸς τῇ ἀποκαταστάσει καὶ καθ' ἕτερον λόγον ἐπὶ πουπίλλου δανείσαντος ἐνίτε [οὔ] χάρα τῇ παραγραφῇ. πουπίλλος γὰρ [χωρὶς] ἀσθεντίας τοῦ ἐπιτρόπου δανείζων οὐ συνίστησι δάνειον, ἀλλὰ μόνι τῶν νομιματιῶν δεσπότης· δανείου γὰρ μὴ συνισταμένου [οὐ δύναται] χάραξ ἔχειν [ἢ] τοῦ μακεδονιανοῦ παραγραφῆ.

ὡσανεὶ ἔλεγε οὐ μόνον διὰ τὴν ἡλικίαν βοηθεῖται διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως εἰς τὸ δύνασθαι τὸν πουπίλλου κινεῖν, ὡσανεὶ ἐδάνειον αὐτεξουσίῳ, ἀλλ' ἐπεὶ οὔτε συνίστησι δάνειον πουπίλλος δανείζων διὰ τῆς ἀσθεντίας τοῦ ἐπιτρόπου, [δύναται] τὰ ὑπὸ πουπίλλου δανεισθέντα ἐκδικεῖσθαι, ὡς] βι. ιβ' τί. α' διγ. ιθ' θέ. β'.

ὑπεξούσιος δανείζων οὐ συνίστησι δάνειον, ἐν ᾧ δηλονότι μὴ ἔχη ἐλευθέραν πεκουλίου διοίκησιν. ὁ γὰρ ἔχων δύναται ἐκποιεῖν [τὸ] [οἰ]κ[ο]ν πεκουλίον· εἰ δὲ ἐκποιεῖ καὶ μεταίθρησον εἰς τινα λαμβάνοντα τὴν δεσποτείαν, συνίστησι δάνειον· ὅρος γὰρ δανείου τὸν τοῦτο λαμβάνοντα γενέσθαι δεσπότην. οἱ δὲ ὑπεξούσιος, ἐν ᾧ ἐλευθέραν ἔχει πεκουλίου διοίκησιν, δύναται ἐκποιεῖν, ἔγνωσ ἐν τῷ β' βι. τοῦ παρόντος συντάγματος τί. ζ' διγ. ιη καὶ [ιθ']. καὶ ἔδει μὲν κατὰ τοῦτον τὸν λόγον [συν]ίστασθαι τὸ δάνειον καὶ χάραξ ἔχειν τὴν [τοῦ] μακεδονιανοῦ παραγραφῆν, ἀλλὰ καθ' ἕτερον [λόγον] οὐ. [τὸν δὲ] λόγον ὁ νομικός ἐπιφέρει λέγων, οἱ ἐλευθέραν πεκουλίου διοίκησιν δοκ... ὅτι ὡς · ρη · καὶ σω... διοικ... πεκουλ... οὐκ... τῆς τοῦ... ἀν... μς⁹¹⁾ καὶ βι. ιθ' τί. ε' διγ. ζ'.

τοῦτο κατὰ τὸ διάπιξον· εἰ μὲν γὰρ... δανεισθέντ... δύναται τὴν διοικ... ὡς τ... δανειστ... κινεῖν εἰ δε τῶν μὴ ἐξ... πατρὶ τὰ δανεισθέντα δύναντ... διρέκτως... δανει... κινεῖται... ὑπεξούσι... καὶ.....

στεφ. τί γὰρ ὅτι || ||

cessat, licet creditor liberam peculii administrationem habuerit: neque enim mutuum consistit, quia ei non permissum est peculium perdere. Pater igitur numos habet.

In sola pecuniae numeratione senatusconsulto locus est, nec vero in aliis, quae debentur, puta ex causa emtionis vel conductionis vel stipulationis vel alia, licet haec tanquam ex mutuo debita promiserit: nisi fraus facta sit. Fortasse enim, quum credere non possem, vendidi ei, ut pretium loco mutui haberet.

IV. SCAEV. Si filiusfamilias promiserit, et quali-

nomine pecuniariam actionem exercere non potest, nisi si peregre degens peculium viaticuli loco ei datum [mutuo dederit]: tunc enim utili actione experiri potest, ut dicit Ulpianus lib. I de iudiciis tit. I dig. 18 [§. 1] et lib. I huius partis tit. I dig. 17. Lege adnotationem ad hoc dig. et quod dictum est dig. 18 [§. 1] tit. I lib. I de iudiciis. Caeterum consistit etiam iudicium inter filium et eum, qui illum in potestate habet, in castrensi nimirum peculio, [ut dictum est tit. I lib. I] de iudiciis dig. 4.

13. [Steph. ad l. 3 §. 2 verb: causa cognita et a praetore]. Minori enim, qui filiofamilias credit, non ipso iure succurritur, sed a Praetore, nec simpliciter sed causa cognita, quippe potest adversus mutuum filiofamilias datum restitui et agere quasi patrifamilias crediderit.

14. [Steph. ad l. 3 §. 2 verb: alia ratione]. Praeter restitutionem etiam alia ratione interdum in pupillo, qui credidit, exceptio cessat. Pupillus enim, qui absque tutoris auctoritate credit, mutuum non contrahit, sed manet numerorum dominus. Mutuo igitur non contracto non potest locum habere senatusconsulti Macedoniani exceptio.

15. [Anon. ad l. 3 §. 2]. Quasi diceret, non solum propter aetatem succurritur pupillo, ut possit agere perinde ac si patrifamilias mutuum pecuniam dedisset: sed quia nec mutuum consistit, si pupillus absque tutoris auctoritate credat, pecunia a pupillo mutuo data vindicari potest, ut lib. XII tit. I dig. 19 them. 2 [§. 1].

16. [Steph. ad l. 3 §. 2 verb: si filiusfamilias crediderit]. Filiusfamilias, qui pecuniam credit, mutuum non contrahit, si quidem non habeat liberam peculii administrationem. Qui autem habet, peculium suum alienare potest: si autem alienare potest et dominium ad accipientem transfert, etiam mutuum contrahit: mutuum enim est, si accipiens dominus fiat. Filiumfamilias scilicet, si liberam peculii administrationem habeat, alienare posse, didicisti lib. II huius partis tit. 7 dig. 18 [§. 4] et 19. Hac ratione igitur mutuum consistere necesse erat et locum habere senatusconsulti Macedoniani exceptionem: sed alia ratione non ita. Quam rationem iureconsultus subicit, dum dicit, eum, qui habeat liberam peculii administrationem, tamen non videri — — — et lib. XXXIX tit. 5 dig. 7 [pr.].

17. [Steph. ad l. 3 §. 1]. Hoc distingue secundum si enim — — —

18. [Cyr. l. 3 §. 4]. — — —

19. Steph. [ad?] Quid enim? si || ||

82) Expl. fol. 100. 103. Inc. fol. 46, cuius tantum dimidia pars superest.

α) Malim ἐδάνεισε.
β) Cod. παρόντος.
γ) Cod. μεταξὺ καὶ, transpositis verbis.
δ) Cod. ἀποκαταστήσαι τοῦ πατρὸς πρόσ.
ε) Cod. γενόμενον.

83) In distinguendis et inscribendis capp. 4—7 librarius hallucinatur.

α) Cod. κινεῖ.
β) Cod. αὐτεξουσίαν.
γ) Stephanus allegare poterat: l. 28 §. 1 D. de pactis, l. 1 §. 1 D. quae res pignori (— unde fortasse syllaba α' indicatur ἀντιπαπιανός —), et l. 47 §. 1 D. de solutionibus.

ὅπως οὖν ἀντεξούσιος γενόμενος ἀπαριθμηθῆ, ἀργεῖ τὸ δόγμα.

έ. PAUL. Τῆ γὰρ ἀπαριθμῆσει προσέχομεν.

ς. Καὶ ὁ τοιοῦτος εἰς ὀλόκληρον καταδικάζεται.

ζ. SCAEV. Εἰ δὲ ἀντεξούσιος ὁμολογήσει, καὶ γενόμενος ὑπεξούσιος ἀπαριθμηθῆ, χάρις τῷ δόγματι.

Ἐγγνωμένου ὑπεξουσίου ἀργεῖ τὸ δόγμα, εἰ μὴ ἄρα μέλλων δανειζέσθαι ἐσχηματίσαστο τὸν ἐγγνώμενον [καὶ] ἕτερον ἐναγόμενον δέδωκεν· τότε γὰρ⁸⁴⁾ [ἐκείντος βοηθεῖται, ὡς καὶ οἱ ἐγγνηταὶ τοῦ ὑπεξουσίου.]

[Εἰ δὲ μέλλων δανειζέιν ὑπεξουσίῳ λάβω σε

στεφ. ὥστε σῆ. ὅτι δύναται οὐ μόνον τὸν ἀλλὰ καὶ

ἀνον. τὸ αὐτὸ καὶ περὶ ποθ διην. ἀνάγκ. διγ. β. δὲ ὑπεξουσίον ἀντεξούσιον

. διὰ πατριζιότητος ἢ ἐπισκοπῆς καὶ ἢ ἐπισκοπῆ αὐτεξουσίον ποιεῖ. ἐπερωτήθη μὲν ὑπεξουσίότη. ἀπριθμηθῆ δὲ τὰ ἐπειδὴ γὰρ αὐτεξουσίῳ ἀπαριθμη ἐπὶ αὐτεξουσίον λοιπὸν τρακαῖζεται οὐ μ εἰς. προσ καὶ εἰς τὸ προσωπον αὐτοῦ ἀπαριθμη ὑπεξουσίότη ἐναγόμενης τὸ δὲ συστήσαι τὴν ἐναγὴν πρὸς τὸ ἰσοιου στήραι τήσων εἶται ὅλος ὁμολογουμένοις παρ)

κυρ. εἰ ὑπεξούσιος ἐγγνησεται, οὐ χάρις τῷ δόγματι. εἰ δὲ αὐτός ἦν ὁ τὴν ἀλήθειαν δανεισάμενος, σχήματι δὲ ἐγγνώμενος, βοηθεῖται καὶ αὐτός [καὶ] ὁ ἕτερος. καὶ ὁ ἐγγνητὴς γὰρ τοῦ ὑπεξουσίου βοηθεῖται καὶ ὁ συνγῆς προμεινδο, εἰ δὴ τὸ μὴ βοηθηθῆναι ὡς ἐγγνητῆς προσέληφθη.

ἔχουσι δὲ τὴν παραγραφὴν οὐ κατὰ τὸ ἐναλλαγὴν σχῆμα, ἀλλ' ὥσπερ τῆ ἀληθείᾳ γεγένηται. οἷον καθὸ ὁ ὑπεξουσίος ὀφείλων δανεισάσθαι ἐν προσχήματι ἐγγνησάσαστο, ἔχει τὴν παραγραφὴν οὐχ^{d)} ὡς ἐγγνητῆς, ἀλλ' ὥσπερ πρωτότυπος δανεισάμενος. τί δὲ, ὅτι ἦλθεν ὁ ἀντεξούσιος ὀφείλων ἐγγνησάσθαι καὶ προσχήματι ἐδανείσαστο; ἔχει τὴν παραγραφὴν, οὐχ ὡς δανεισάμενος, (ἀντεξουσίῳ γὰρ ὅτι καὶ δανεισάμενῳ πῶς ἐδίδοτο παραγραφῆ;) ἀλλ' ὡς ἐγγνησάμενος τὸν ὑπεξουσίον δανεισάμενον. ἀλλὰ καὶ τῷ ἐγγνητῇ αὐτοῦ δίδωσι τὸ δόγμα τὴν βοηθειαν, ὡς ὁ νομικός ἐπιφέρει. σῆ. δὲ ὅτι καὶ ὁ τὸν ὑπεξουσίον δανειζόμενον ἐγγνώμενος ἔχει παραγραφὴν. καὶ οἶδας μὲν, ὅτι ὁ ὑπεξούσιος δανεισάμενος φυσικῶς χρεωστῆ, ἀμείλει καταβολὴ ἐν αὐτεξουσίότητι [οὐ] ἕπετιτεύεται, ὡς ὁ παῦλος ἐν τῷ ι' διγ. φησι, καὶ ὅτι κατὰ τοῦτον τὸν λόγον [οὐκ] ἔχθη τὸν ἐγγνητῆν αὐτοῦ βοηθεῖσθαι, κατὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα ὅτι ὡν οἱ πρωτότυποι φύσει, τοῦτων οἱ ἐγγνηταὶ καὶ φύσει καὶ νόμῳ κατέχονται· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἐγγνητῆς ἡμελλεν ἐνδυνάμει τὴν μανδίαν κατὰ τοῦ ὑπεξουσίον κινεῖν καὶ ἀπειτεῖν αὐτὸν εἴτι κατέβαλεν, καὶ ἐπευθέην ἐγενεῖ . . . τῆ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ δόγματος εἰκότως καὶ ὁ ἐγγνητῆς βοηθεῖται. εἰ δὲ τις δόξανδ ἀνίμο τὸν ὑπεξουσίον ἐγγνησεται, οὐ βοηθεῖται, ὡς ὁ οὐλιανός ἐν τῷ θ' διγ. φησί. ὁ μέντοι ἐγγνησάμενος τὴν ἰντεκεδευσασαν γυναικα ἀδιαστίτως βοηθεῖται, τοῦτέστιν εἰ καὶ δόξανδ ἀνίμο αὐτῆν ἐγγνησεται, ὡς ἐν τῷ προσφύρω τί. μανθάνεις.

τί γὰρ; ὅτι ἐλθόντος τοῦ ὑπεξουσίου δανεισάσθαι καὶ ἑτέρου τινός αὐτεξουσίον ὀφείλοντος^{e)} αὐτὸν ἐγγνησάσθαι

cunq̄ue modo patrifamilias fact̄o numeratum sit, senatusconsultum cessat.

V. Paul. Numerationem enim spectamus.

VI. Et is in solidum condemnatur.

VII. Scaev. Si vero paterfamilias promisit, et filiofamilias fact̄o numeratum est, senatusconsultum locum habet.

Si filiusfamilias fideiusserit, cessat senatusconsultum, nisi pecuniam mutuam accepturus fideiussorem se finxit et alium reum dedit: tunc enim utrique succurritur, ut et fideiussoribus filiofamilias.

Si vero filiofamilias mutuam pecuniam daturus §. 1.

20. Steph. [ad?]. Nota igitur, non solum posse sed etiam

21. Anon, [ad l. 3 §. 4]. idem etiam in || patriciatu vel episcopatu et episcopatus a potestate liberat.

22. [Steph. ad l. 3 §. 4]. stipulatus est dum sub potestate erat, [pecunia] autem numerata est nam quum patrifamilias ||

23. Cyr. [l. 7 pr. §. 1]. Si filiusfamilias fideiusserit, senatusconsultum cessat. Si vero ipse re vera mutuum accepit, sed simulatus est se fideiubere, tam ipsi quam reo succurritur. Nam etiam fideiussori filiofamilias subvenitur, et correo promittendi, si acceptus est ne quasi fideiussori succurreretur.

24. [Steph. ad l. 7 pr. verb: dandam exceptionem]. Habent autem exceptionem non secundum id quod simulatum, sed secundum id quod revera gestum est. Puta si filiofamilias mutuam pecuniam sumpturus erat, simulatione autem fideiussit, exceptionem habet non tamquam fideiussor sed tamquam debitor principalis. Quid? quod homo sui iuris, qui fideiussurus erat, si simulatione mutuum sumserit, exceptionem habet, non tamquam qui mutuum acceperit, (nam quum sui iuris sit et pecuniam mutuam acceperit, qui posset ei exceptio dari?) sed quasi filiofamilias mutuum sumenti fideiussor extiterit. Nam etiam fideiussori eius senatusconsultum subvenit, ut addit iureconsultus. Nota vero, etiam fideiussorem filiofamilias mutuam accipientis exceptionem habere. Quamquam enim novisti, filiumfamilias mutuam pecuniam accipientem naturaliter debere, adeoque non repeti quod paterfamilias solverit, sicuti Paulus dicit dig. 10, et hac de causa non oporteat fideiussori eius succurri, propter regulam quae dicit: quibus debitores principales naturaliter, his fideiussores naturaliter et civiliter tenentur; attamen quia fideiussor cum effectu mandati actionem adversus filiumfamilias habiturus est et repetiturus, si quid solverit, et exinde ex mente senatusconsulti convenienter etiam fideiussori subvenitur. Si quis tamen donandi animo pro filiofamilias fideiusserit, non adiuvatur, ut Ulpianus dig. 9 [§. 3] dicit. Qui vero pro muliere intercedente fideiubet, ei indistincte succurritur, hoc est etiamsi donandi animo pro ea fideiubeat, ut tit. competente discis.

25. [Steph. ad l. 7 §. 1 verb: duos reos accipero]. Quid? si filiusfamilias accesserit mutuam pe-

L. 4.
D. XI. 6.
L. 5.
D. eod.
L. 6.
D. eod.
L. 7. pr.
D. eod.

84) Nonnulla hic desunt, quum inferior pars huius folii

abscissa sit: supplere conatus sum partim ex Tipucito, partim ex ingenio.

e) Expl. fol. 100. 103. Inc. fol 46 dimidia parte mutilatum.

e) Cod. videbatur habere: καὶ τινός αὐτεξούσι ὀφείλει.

d) Cod. ἀλλ' habebat pro εἰζ.

συνεναγόμενον, ἵνα μὴ ὡς ἐγγυητῆς βοηθῆ, χάρα τῆ παραγραφῆ.]

L. 7. §. 2. [Ἐὰν υἱὸς ὑπεξούσιος τοῦ πατρὸς ἐξορισθέντος
D. XIV. 6. ἢ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀπολειφθέντος ὁμολογήσῃ προῖκα

ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς, καὶ ἐνεχυράσῃ πράγματα τοῦ πατρὸς, ἀργεὶ τὸ δόγμα, τὸ δὲ ἐνέχυρον οὐκ ἐξήρωται. πλὴν ἐὰν ὁ υἱὸς γενόμενος τοῦ πατρὸς] κληρονόμος ἐκδικεῖ αὐτὸ, ἐκβάλλεται παραγραφῆ.

§. 3. Οὐκ ἐπὶ πάντων τῶν δανειζομένων εἰδῶν ἀλλὰ μόνον ἀργυρίων χάρα τῷ νόμῳ· εἰ μὴ πρὸς περιγραφῆν τις δανείσῃ οἶνον ἢ σῖτον ἢ ἔλαιον, ἵνα πωλήσῃ ὁ ὑπεξούσιος καὶ χρήσῃται τῷ τιμῆματι.

§. 4. 5. Εἰ καὶ ἑτέρου ἦν ὑπεξούσιος ἐν τῷ δανείζεσθαι καὶ νῦν ἑτέρου, χάρα τῷ δόγματι. καὶ ἐνθα μὴ ἀπέθανεν ὁ πατήρ, ἀλλὰ τῆς πολιτείας⁸⁵⁾ ἐξέπεσεν.

§. 6. Οὔτε οἱ διάδοχοι τοῦ δανείσαντος⁸⁶⁾ . . .

§. 7. 8
desunt.

εἰδῶς ὁ δανειστής, ὅτι καὶ ὁ ὑπεξούσιος δανειζόμενος καὶ ὁ ἐγγυητῆς αὐτοῦ βοηθεῖται, οὐκ ἐδέξατο μὲν ἐγγυη . . .

ἔγνωσ γὰρ βι. γ' τί. ζ' διγ. μα', ὅτι ἐὰν τις ἀλλότριον ἐνεχυράσῃ, καὶ γίνεται τοῦ δεσποίου κληρονόμος, οὐ δύναται αὐτὸ ἀπαιτεῖν.

ἐπὶ νομισμάτων μόνων χάρα τῷ δόγματι, οὐ μὴν ἐπὶ ἐκάστου εἶδους δανειζομένου, εἰ μὴ περιγραφῆ^{f)} τις εἴη.

καὶ ταῦτα γὰρ δανείζονται ὡς ὄντα τῶν πόνδερε νούμερο μένουσα, ὡς βι. ιβ' τί. [α'] διγ. β' ⁸⁵⁾.

κὰν μετέλθῃ ὁ ὑπεξούσιος εἰς ἑτέραν ὑπεξουσιότητα^{h)}, κὰν ὁπωσδήποτε αὐτεξούσιοςⁱ⁾ γένηται, ἔχει τὴν παραγραφῆν.

τί γὰρ; ὅτι εἰς θῆσον ἐδόθη παρὰ τοῦ φυσικοῦ πατρὸς, ἢ^{k)} ἔγγονος ἦν καὶ τοῦ πάππου τελευτήσαντος μετέπεσεν εἰς τὴν τοῦ πατρὸς ὑπεξουσιότητα· καὶ ἐπὶ ἐγγόνου γὰρ ὑπεξουσιὸς δανειζόμενον χάρα ἔχει τὸ δόγμα, ὡς ὁ οὐλπιανός^{l)} ἐν τῷ ιδ' διγ. τοῦ παρόντος τί. φησίν.

ἀνων. τυχὸν DEPORTATUS γενόμενος· εἰ δὲ μετὰ ταῦτα ὑποστρέφει, χάρα τοῖς εἰρημένοις τῆ ὑστέρᾳ διατ. τοῦ ὑστέρου τί. τοῦ θ' βι. τοῦ κώδ.

τυχὸν γὰρ DEPORTATUS ἐγένετο. ἦ ὅ ωτ. τί οὖν; οὐ οὐ πρὸ τῆς δεπορτατιῶνος τοῦ πατρὸς ἀλλὰ μετὰ τὴν δεπορτατιῶνα πρὶν ἢ ἀνακληθῆναι ἐδωείσατο παρὰ τινος οὗτος ὁ τοῦ δεπορταίου παῖς, ἅρα καὶ οὗτος μιμεῖται τὸν τοῦ αἰχμαλώτου παῖδα, ἐπειδὴ καὶ ὁ δεπορταίος γενόμενος καὶ διὰ βασιλικῆς χάριτος εἰς τὴν δεσποτείαν ὑποστρέφω καὶ τὸ τῶν παιδῶν^{m)} ὑποστρέφατε πάλιν ἀναλαμβάνει; στεφ. κὰν τὰ μάλιστα ἀνακληθῆ τοῦτω τῷ τρόπῳ, καὶ τὸ ἱμποιεσάτε τῶν παιδῶν ἀναλαμβάνει, ἀλλ' οὖν τὰ ἐν τῷ μεταξὺ παρὰ τοῦ παιδὸς πράχθεντα βέβαια μένει, μόνον εἰ ἐντελοῦς ἦν ἡλικίας ὁ παῖς, ὡς ἀνήκειται βι. θ' ⁿ⁾ τοῦ κώδ. τί. τελευτ. διατ. τελευταία.

κυρ. καὶ ὁ κληρονόμος τοῦ δανειστοῦ κινῶν ἐκβάλλεται, καὶ ὅν προσειάβετο ἵνα ἐπερωτήσῃ, καὶ ὁ συνθέος σιπουλάνο.

στεφ. σῆ. ὅτι δανεισόμενος ὁ ὑπεξούσιος καὶ [δε]ληγατευθεῖς ἑτέρῳ, κὰν μὴ ἐμνησθῆ τῆ παραγραφῆς ἐν τῆ δελε-

te cum eo reum accipi, ne quasi fideiussori tibi succurreretur, exceptioni locus est.

Si filiusfamilias, quum pater relegatus esset vel longo tempore abesset, dotem pro filia promiserit, et res patris obligaverit, cessat senatusconsultum, pignus autem non valet; sed si id filius patri heres factus vindicet, exceptione summovetur.

Non in omnibus speciebus, quae mutuo dari solent, sed in sola pecunia locus est senatusconsulto: nisi in fraudem quis vinum vel frumentum vel oleum mutuum dederit, ut filiusfamilias venderet et pretio uteretur.

Et si in alterius erat potestate, quum mutuum daretur, et nunc in alterius, locus est senatusconsulto. Item si pater non decessit, sed civitatem amisit.

Nec successores creditoris . . .

cuniam quaerens et alius sui iuris constitutus, qui pro eo fideiuberet, creditor autem, quum sciret, tam filiofamilias mutuum accipienti quam fideiussori eius subveniri, fideiussionem quidem recusavit . . .

(Nonnulla desiderantur.)

26. [Anon. ad l. 7 §. 2]. Didicisti enim lib. XIII tit. 7 dig. 41, si quis rem alienam obligaverit, et domini heres factus sit, eam non posse repetere.

27. [Cyr. l. 7 §. 3]. Solum in pecunia senatusconsultum locum habet, non in quavis alia re mutuo data, nisi fraus sit facta.

28. [Anon. ad l. 7 §. 3]. Nam etiam haec mutuo dari possunt, utpote quae pondere numero mensura consistunt, ut lib. XII tit. 1 dig. 2 [§. I].

29. [Cyr. l. 7 §. 4. 5]. Filiusfamilias, licet in alienam potestatem transierit vel quocumque modo sui iuris factus sit, exceptionem habet.

30. [Steph. ad l. 7 §. 4]. Quid enim? si in adoptionem datus est a patre naturali, vel nepos fuit et defuncto avo in patris potestatem recidit: nam etiam si nepos sub potestate constitutus sit, qui mutuum accepit, senatusconsulto locus est, ut dicit Ulpianus dig. 14 huius tit.

31. Anon. [ad l. 7 §. 5]. Forte deportatus est: si vero postea revertatur, locum habent quae traduntur const. ultima tit. ultimi lib. IX Cod.

32. [Steph. παραγγ. ad l. 7 §. 5 cum ἐρωταπορω.]. Forte enim deportatus est. Quaes. Quid igitur, si non ante deportationem patris, sed post deportationem, antequam revocaretur, ab aliquo mutuum pecuniam deportati filius accepit, num etiam is captivi filio similis est, quandoquidem etiam is, qui deportatus est et beneficio principis revertitur, potestatem filiorum recipit? Steph. Licet hoc modo revocatus sit et potestatem liberorum receperit, tamen quae interim a filio gesta sunt, valent, si tamen filius perfectae aetatis erat, ut relatum est lib. IX Cod. tit. ult. const. ultima.

33. Cyr. [l. 7 §. 6, 7]. Etiam heres creditoris, si agat, exceptione summovetur, et is quem adduxit ut stipularetur, et correus stipulandi.

34. Steph. [ad l. 7 §. 7]. Nota quod filiusfamilias, qui mutuum accepit, si alii delegatus sit, licet in dele-

85) Cod. δεσποτείας.

86) Hic fol. 46 mutilum desinit.

f) Cod. παραγραφῆ.

g) Cod. α'.

h) Cod. αὐτεξ.

i) Cod. αὐτεξουσιότη . .

k) Cod. δ.

l) Nobis Iulianus.

m) Cod. καὶ τόπων καὶ παιδῶν.

n) Cod. β'.

⁸⁷⁾ Ἐάν [ἐν τῷ] κ[ω]ς ἢ ἀποκ[ι] ἐδ[έ] ἀνεῖσα ὑπεξουσίῳ, χῶρα τῷ δόγματι.

Ἐἴτε ὑπεξουσίος ἀποθάνῃ ὁ δανεισόμενος, ὁ πατήρ αὐτοῦ βοηθεῖται, εἴτε [αὐτεξουσίος], ὁ κληρονόμος αὐτοῦ.

Ἐάν ὑπεξουσίος ὁ προεστὼς δανείσῃται, ὁ μὲν προστήσας αὐτὸν ἐνάγεται τῇ κατὰ τοῦ προστήσαντος κινουμένη ἀγωγῇ, αὐτὸς δὲ τὴν τοῦ δόγματος ἔχει παραγραφὴν, εἰ μὴ ὁ πατήρ αὐτὸν τῆς ἰδίας προεστήσατο πραγματείας ἢ ἠρέσχετο ἐν τῷ πεκουλίῳ αὐτὸν πραγματεύεσθαι. γινώσκων γὰρ αὐτὸν πραγματεύεσθαι δοκεῖ καὶ τοῦτο ἐπιτρέπειν, εἰ μὴ ἤτιώς κωλύσει.

Ἐάν τὸ δανεισθὲν στρέψῃ εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ πατρὸς, κἂν μὴ τοιαύτῃ γνώμῃ ἐδανείσατο, ἀργεῖ τὸ δόγμα. εἰ μὲντοι ἀγνοοῦντι τῷ πατρὶ ὑπὲρ χρέους

γαίονι ἦτοι τῇ ἐπερωτήσει, δύναται οὐδὲν ἦτρον ἱμφάκτουμ παραγραφὴν ἀντιπιδέναι τῇ ἐξοσιπουλάτῳ παρὰ τῆ ἐπε^ο)

ον, χῶρα τῷ δόγματι, καὶ δάνειον δὲ οὐκ ἀπλῶς, ἀλλὰ τὸ ἐν ἀγγύροις δανειον, ὡς ὁ οὐλιπιανὸς ἐν τῷ παρόντι διγ. φησίν.

κυρ. ἔχει παραγραφὴν καὶ κληρονόμος τοῦ παιδὸς καὶ πατῆρ.

στ. ε. φ. σῆ. ὅτι κἂν ἰνσιτουτόρω, παρὰ ἐξοτικῶν μόντοι, προβληθῇ ὑπεξουσίος καὶ δανείσῃται, χῶρα γίνεται τῇ τοῦ μακεδονεῖου παραγραφῇ, καὶ οὐ ποιεῖ τι πλέον ἢ προβολὴ αὐτοῦ, εἰ μὴ ἂρα ὁ πατήρ αὐτοῦ προεστήσατο ἢ οικεινίῃ τοῦ πατρὸς πεκουλιωσίως ἐπετρέψατο· δοκεῖ γὰρ τῆκαῦτα κατὰ γνώμην δανείεσθαι τοῦ πατρὸς, καὶ οὕτω^β) χῶρα τῷ δόγματι.

ἐναντιοφ. ἀνάγν. τί. γ' διγ. ιθ' καὶ βι. δ' τοῦ κώδ. τί. κέ. διάτ. α'.

τοῦτο ἔγνωσ καὶ ἐν τῇ τριβουτοσίᾳ εὐθὺς ἐν τῷ α' διγ. οὐ δοκεῖ κατὰ πρόληψιν ἐπιτρέπειν ἕκαστον [παρὰ] τοῦ ὑπεξουσίου γίνεσθαι συνάλλαγμα, ἐν ᾧ γινώσκων αὐτὸν ἐμπορευόμενον εἰς τὸ πεκουλίον οἰωπῆ καὶ οὐκ ἀντιλέγει καὶ διαμαρτύρεται.

σῆ. ὅτι ὁ ... γ) δαπάνημα οὐκ ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος [εἰ] ὡθε σκοπεῖν· διὰ τοῦτο κἂν ὅτε [ὁ υἱὸς] ἐδανείσατο, μὴ εἶχε σκοπὸν τὰ δανειζόμενα περὶ τὴν οὐσίαν δαπανῆσαι τοῦ πατρὸς, ἐδαπάνησε δὲ ὁμοῦ, χῶρα τῇ δὲ ἐν ἑμὲ βέρωσ καὶ ἀργεῖ τὸ δόγμα ὡς δοκοῦντος αὐτοῦ καὶ ἐξ ἀρχῆς τοιοῦτον ἐσχηκέναι σκοπὸν· εἰ δὲ [τῷ] ὄντι σκοπὸν εἶχε περὶ τὰ πράγματα τοῦ πατρὸς δαπανῆσαι, καὶ τοῦτο αὐτὸ εἴ[πε]ν τῷ δανειστῇ, ἀργεῖ τὸ δόγμα, ἐν ᾧ δηλονότι ε. ... δια η. τὰ πράγματα [τοῦ] πατρὸς δαπανῆσαι καὶ πεφ. ... ἀνα σάμενος ὁ δανειστής τὸ εἰρημένον περὶ τῆς ἰνσιτουτορίας ἰνσιτουτορ ἀνω. εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ αὐτοῦ φ[α]νομένου ἐν τῷ πεκουλίῳ ἔχειν, χῶρα τῷ δόγματι, ὡς διγ. θ' ε. γ'.

ἀνω. εἰ δὲ ἦδεν ὁ πατήρ δω- ρόθεος καὶ π. κἂν μετὰ ταῦτα ἔλαβεν αὐτὰ εἰς χρέος.

εἰ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ πατρὸς ἐδανείσατο [καὶ] κατέβαλεν αὐτῷ, [μόνον] χῶρα τῷ δόγματι. εἰ γὰρ εἰδότες τοῦ πατρὸς ἐδανείσατο, ἐκ τῆς εἰδήσεως ἐνεπόδισε] τῷ δόγματι· οὕτω φησὶ καὶ δωρόθεος ὁ μακαρίτης. ὥστε ὅλως οὐ πορτ. τῆρ καὶ τοῦτο ἐν. ν. ΝΥΜ ἐδέξ. το. ποιεῖ. ἐν τῷ θ' διγ. τοῦ παρόντος τί, ὅτι κἂν μήτω δαπανηθῇ τὰ δανεισθέντα τῷ ὑπεξουσίῳ, ἀλλὰ

Sive cum usuris sive sine usuris credidi, senatusconsulto locus est. L. 7. §. 9. D. XIV. 6.

Sive filiusfamilias decesserit, qui mutuum accepit, patri eius succurritur, sive paterfamilias, heredi eius. §. 10.

Si filiusfamilias institor mutuum pecuniam accepit, ille quidem, qui eum praeposuit, institoria actione convenitur, ipse vero senatusconsulti exceptionem habet, nisi pater eum suae negotiationi praeposuit vel in peculio cum negotiari passus est. Nam si scit, eum negotiari, etiam hoc permittere videtur, si non nominatim prohibuit. §. 11.

Si mutuum pecuniam sumtam in rem patris vertit, quamvis hoc animo mutuum non acceperit, cessat senatusconsultum. Si tamen patri ignorant in de-

gatione sive stipulatione mentio exceptionis non sit facta, nihilominus in factum exceptionem ex stipulatu actioni opponere potest

(Nonnulla desiderantur.)

35. [Steph. ad l. 7 §. 9]. [mutu]um, senatusconsulto locus est, nec tamen simpliciter quodris mutuum, sed quod in pecunia consistit, sicut Ulpianus in hoc dig. [§. 3] dicit.

36. Cyr. [l. 7 §. 10]. Exceptionem habet tam heres filii quam pater.

37. Steph. [ad l. 7 §. 11]. Nota: Licet filiusfamilias tamquam institor, ab extraneo nimirum, praepositus sit et mutuum pecuniam acceperit, exceptioni SC. Macedoniani locus est, nec aliquid amplius praepositio eius efficit, nisi forte pater eum praeposuerit vel sciente patre mercem peculiarem exercuerit: tunc enim voluntate patris mutuum pecuniam sumere videtur, nec senatusconsulto locus est.

38. Enantioph. [ad l. 7 §. 11]. Lege tit. 3 dig. 19 [§. 2] et lib. IV Cod. tit. 25 const. 1.

39. [Steph. ad l. 7 §. 11 verb: nam si scit]. Hoc didicisti etiam tit. de tributaria statim dig. 1 [§. 3]: praesumitur permittere quemlibet a filio contractum iniuri, si sciat eum in peculio negotiari et taceat nec contradicat et protestetur.

40. [Steph. ad l. 7 §. 12]. Nota: an verum sit, [lex] non ab initio sed ab effectu quaerere solet: proinde licet filius, quum mutuum pecuniam acciperet, consilium non habuerit pecuniam in rem patris vertendi, si tamen vertit, de in rem verso agitur et senatusconsultum cessat, quasi ab initio hoc consilium habuisse videatur; sed et si re vera consilium habuit in rem patris vertendi idque creditori dixit, senatusconsultum cessat, si nimirum

41. Anon. [ad l. 7 §. 12]. in rem patris, sed ipse videatur in peculio habere, senatusconsulto locus est, ut dig. 9 them. 3 [§. 2].

42. Anon. [ad l. 7 §. 12]. Si vero scivit pater, Dorotheus, licet ea postea in debitum acceperit.

43. [Steph. ad l. 7 §. 12 verb: si pater ignoravit]. Si ignorante patre mutuum pecuniam sumsit eique solvit, tum demum senatusconsulto locus est; sin autem sciente patre mutuum sumserit, senatusconsulto scientia eius impedimento est: ita dicit etiam beatus Dorotheus. Itaque — — — in dig. 9 [§. 2] huius tit., licet pecunia, quae filiofamilias mutua data

87) Inc. fol. 211. 215.

ο) Expl. pars superior fol. 46. Mox iuc. fol. 211. 215.
 π) Cod. σίτω.

γ) Supple νόμος.
 ρ) Cod. ιθ'.

κατέβαλεν, οὐκ ἔστι δαπάνημα ὑπὲρ πατρὸς, καὶ χῶρα τῷ δόγματι.

L. 7. §. 13. Ἐάν ὑπέξ[ούσιος] ἔνεκεν σπονδασμάτων [ἀπὸν] D. XIV. 6. σύμμετρα [καὶ] τὸ εἰωθὸς αὐτῷ [παρὰ τοῦ πατρὸς παρασχισθῆναι δανεί]σθεται, ἀργεῖ τὸ δόγμα.

§. 14. [Ἐάν δανεισάμενος] ὁ ὑπέξ[ούσιος καταβάλλη] ἑτέρω δανειστῇ] μὴ ἐκβαλλομένῳ τ[ῆ] τοῦ δόγματος παραγραφῆ, ἀργεῖ τὸ δόγμα.]

§. 15. Εἰ δὲ καὶ ἀρξεται καταβάλλειν ὁ πατὴρ τὸ παρὰ [τοῦ] υἱοῦ δανει[σθέν, ἀργεῖ τὸ δόγμα, ὡςπερ ἂν εἰ] δεκτὸν ἦγῆσται.

§. 16. Καὶ εἰ γενόμενος αὐτεξούσιος μέρος καταβάλλη, ἀργεῖ τὸ δόγμα καὶ ἡ ἀνάληψις.

L. 8. [ἡ.] Εἰ δὲ ἀγνωῶν ὁ κουράτωρ καταβάλλη, ἀνα- D. eod. λαμβάνεται.

L. 9. pr. 9'. Ulp. Εἰ δὲ ἐνέχυρον παράσχη γενόμενος D. eod.

καὶ φαίνοντα καὶ τινα . . ἐν [πε]κουλίῳ^{s)}, καὶ οὐτὸν οὐδὲν ἦτιον χῶρα τῷ δόγματι. ἕτερον γὰρ ἔστι τὸ εἶναι α[ὐ]τῷ ἐν πεκουλίῳ καὶ ἕτερον τὸ οἰκειώσασθαι αὐτὰ τὸν πατέρα καὶ εἰς τὸ οἰκεῖον χρέος ἀπολαβεῖν. σῆ. οὐ φυσικὸν χρέος ἀπολαβῶν ὁ πατὴρ οὐχ ὑποκειται ἐν τῷ ἐξῆς βι. τί. α' διγ. γ'. μίμηρο καὶ τῶν παραδεδομένων σοι παρ' ἐμοῦ ἐν τῷ α' διγ. τῆς ἰστυιοιοτίας τοῦ [παρόντος βι.]

ἀγνω. ἀνάγν. βι. ιε' ὁ τί. α' διγ. γ'. λ' δὲ διγ. τοῦ γ' τί. τοῦ αὐτοῦ βι. ποθ' . . τὸ κανονίζεται.

σπονδασμάτων χάριν ἀπὸν ὑπεξουσίῳ καλῶς δανείζει τις, ὅσα εἰωθε χορηγεῖν αὐτῷ ὁ πατὴρ.

σῆ. ὅτι συνήθ' . . καὶ ἡ τῆ τηράδει . . .^{u)} τοῦ πατρὸς προσέχειν τὸν δανειστῆν.

ἀγνω. σῆ. ὁμοίως βι. δ' τοῦ κώδ. τί. κῆ διατ. β' καὶ ε', ἐν ἡ καὶ περὶ περ . . εντοίας εἰρηται.

ὁ δανείσας ἐπὶ τῷ καταβληθῆναι τῷ μὴ παρὰ τὸ δόγμα κινήσαντι ἐνδυναμὸς κινεῖ. εἰ ἀρξεται ὁ πατὴρ καταβάλλειν τὸ χρέος, ἀργεῖ τὸ δόγμα.

τυχὸν ἀπὸ πράσεως ἢ μισθώσεως ἢ ἐξ ἑτέρου τινὸς ἐκε- χρεώσθητο συναλλάγματος πλὴν τοῦ δανείου, [ἢ ἐκ δανείου]^{v)} μὲν ἐκχερώσθητο, μὴ παρὰ τὸ μακεδονιάνειον δόγμα δὲ γε- νομένου τυχὸν γὰρ εἰς χρείας ἐδάνασεν, εἰς ἃς ἐχορηγεῖτο ὁ πατὴρ, ἢ καὶ ἐρατοναβίτευσε τὸ δάνειον καὶ οὐ χῶρον εἶχεν ἢ παραγραφῆ, ὡς ὁ γάιος ἐν τῷ δ' διγ. φησάν.

ἀγνω. δοκεῖ γὰρ τὸν τόπον τοῦ προτέρου ὁ δεύτερος ἐπεισέναι, ὡς ἐπὶ τῆς ἐξεροιοτίας βι. ιδ' τί. α' διγ. α' θε. ιβ', καὶ ἐπὶ τῶν προβιλεγιῶν βι. μβ' τί. ε' διγ. κδ'. ἀνάγν. τοῦ μβ' βι. τί. γ' διγ. β'.

σῆ. ὅτι [ἡ μερικῆ] καταβολή, βεβαιοῖ τὸ πᾶν συνά- λαγμα, σημειούμενος ἐν τούτῳ, ποτε ἢ ἄλλου ἐρατοναβιτίων βλάπτει ἢτοι ἀδικεῖ τὸν δανεισάμενον [ὁ]πεξούσιον [ἀν]αι- ρουμένη αὐτῷ τὴν παραγραφῆν.

ἀγνω. ὁπότε ἢ ἄλλου ἐρατοναβιτίων βλάπτει ἄλλον καὶ λ' ὦ ἕτερ του [ἐ]νεχύρου ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ δ' διγ.

ἀδιαφορον εἰ . . ληθη τ'. παραγραφῆ κτεμισον αὐτεξούσιος ἢδ' ὡς ἔστι πρὸς τῷ τέλει τοῦ δ' διγ. μαθεῖν. ἀνάγν. τοῦ δ' διγ. τοῦ παρόντος τί. ὡςπερ κατὰ εἰδησιον τοῦ κουρά- τωρος κ

— || || || π)

στ ε φ. σῆ. ὅτι ὁ ὑπεξούσιος τὰ ἀπροσπέριστα δύναται

litum solvit, in rem patris versum non est, et locus est senatusconsulto.

Si filiusfamilias absens studiorum causa mutuum pecuniam sumsit modicam et qualem ei pater dare solebat, senatusconsultum cessat.

Si filiusfamilias mutua pecunia sumta alii creditori solvit, qui senatusconsulti exceptione non summo- veretur, cessat senatusconsultum.

Sed et si pater mutuum a filio sumtum solvere coeperit, cessat senatusconsultum, perinde ac si ratum habuisset.

Et si paterfamilias factus partem solverit, cessat senatusconsultum et repetitio.

VIII. Si vero curator ignorans solverit, repetitur.

IX. Ulp. Sed si paterfamilias factus pignus

est, nondum consumta sit, sed adhuc extet in peculio, nihilominus senatusconsulto locus est. Aliud enim est, eam esse in peculio, aliud, patrem eam suam fecisse et in debitum suum accepisse. Nota patrem, quum natu- rale debitum accipiat, non esse obnoxium in lib. sequenti tit. I dig. 3 [§. 7]. Memineris etiam eorum, quae tibi a me tradita sunt dig. II tit. de institoria huius libri.

44. Anon. [ad l. 7 §. 12]. Lege lib. XV tit. I dig. 3 [§. 7]. Dig. vero tit. 3 eiusdem libri

45. [Cyr. l. 7 §. 13]. Filiofamilias studiorum causa absenti recte tanta pecunia mutua datur, quantam pater ei subministrare solebat.

46. [Steph. ad l. 7 §. 13 fin.]. Nota, patris creditorem spectare.

47. Anon. [ad l. 7 §. 13]. Nota similiter loqui lib. IV Cod. tit. 28 const. 2 et 5, in qua etiam de [perpetua actione] dicitur.

48. [Cyr. l. 7 §. 14. 15]. Qui pecuniam mutuam dat, ut solvatur ei, qui non contra senatusconsultum agit, cum effectu agere potest. Si pater debitum solvere coeperit, senatusconsultum cessat.

49. [Steph. ad l. 7 §. 14 verb. si peteret]. Puta si ex vendito vel ex locato vel ex alio contractu praeter mutuum fuerit ei debitum, vel ex mutuo quidem debi- tum ei fuerit, eiusmodi tamen, quod non esset factum adversus SC. Macedonianum: forte enim pecuniam mu- tuam dederat ad usus, ad quos etiam pater submini- strabat, vel etiam is ratum habuerat et exceptio cessa- bat, ut Gaius dig. 4 (?) dicit.

50. Anon. [ad l. 7 §. 14]. Videtur enim secundus creditor in locum prioris succedere, ut in exercitoria lib. XIV tit. I dig. I them. 12 [§. 11], et in privilegiis lib. XLII tit. 5 dig. 24 [§. 3]. Lege lib. XLII tit. 3 dig. 2.

51. [Steph. ad l. 7 §. 15]. Nota, particulari solu- tione totum contractum convalescere, et nota etiam hic, aliquando alius ratihabitionem filiofamilias mutuum accipienti damnus sive iniuriam afferre, utpote cui ex- ceptionem tollat.

52. Anon. [ad l. 7 §. 15]. Aliquando alius ratiha- bitio alii nocet et — pignore initio dig. 9.

53. [Steph. ad l. 7 §. 16]. Nihil refert, — ut in fine dig. 9 disci potest. Lege dig. 9 huius tit., quemadmodum si sciente curatore — —

— || || ||

54. Steph. [ad l. 9 §. 1] Nota filium alienare posse,

s) Legerim φαίνονται αὐτὰ (vel ἔτι) ἐν πεκ.
t) Cod. ιθ'.
u) Forte: ὅτι συνήθειαν τὴν ἄδειαν.

v) Nempe haec librarius propter ἰσοτέλευτα omiserat.
w) Expl. fol. 211. 215. Inc. fol. 76. 83.